

Nr 127.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående underhåll åt förre disponenten Rudolf Johan Ludvig Aust och hans hustru Gertrud Maria Nikolina Aust, född Nilsson; given Stockholms slott den 21 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Harald Malmberg.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 21 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anför:

I § 3 av förordningen den 21 december 1857, angående vad i testamente givas må, så ock om gåva av fast egendom, stadgas följande: »Har någon genom gåva fast egendom sig avhänt och kommer han i nöd, så att han sig ej försörja kan; vare då gåvotagaren skyldig att, efter ty som han förmår

till givarens nödortftiga underhåll årligen bidraga. Åsämjas de ej; pröve rätten huru mycket gåvotagaren bestå skall. Ej må dock det bidrag sättas högre än till hälften av den givna egendomens behållna avkomst.»

Genom gåvobrev den 12 september 1903 överlät förre disponenten Rudolf Johan Ludvig Aust såsom gåva till kronan dels $\frac{1}{125}$ mantal kronoskatte Hinsholmen i Västra Frölunda socken av Göteborgs och Bohus län, dels ock $\frac{1}{360}$ mantal i samma hemman för att användas till befästningsanläggning vid Göta älvs mynning. Å de skänkta ägorna anlades sedermera en befästning.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 25 juni 1929, har Aust, under åberopande av § 3 i förenämnda förordning den 21 december 1857, gjort framställning om att komma i åtnjutande av årligt understöd till belopp av 2,500 kronor för sig och sin hustru, Gertrud Maria Nikolina Aust, född Nilsson, att utgå till dem gemensamt samt, efter enderas frånfälle, till den efterlevande.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Aust är född den 19 mars 1862; att hans hustru är född den 1 mars 1871; att hustrun haft giftorätt i de av Aust till kronan överlämnade fastigheterna; att han saknar ekonomiska tillgångar; att han lider av paralyse och på grund av sjukdomen under de senare åren varit sängliggande; samt att han är oförmögen att bidra till sitt och sin hustrus uppehälle och är i stort behov av understöd.

Kommandanten i Älvsborgs fästning har i ärendet avgivit yttrande till marinförvaltningen rörande värdet av de till kronan skänkta fastigheterna och därvid anført, att ifrågavarande område, efter markvärdet i trakten, kunde värderas till i runt tal 60,000 kronor. Behållen avkomst av området kunde ej värderas i penningar, då marken användes för befästningsändamål, men syntes principiellt dock böra få sättas till 5 % av värdet å området eller till 3,000 kronor. På grund av stadgande i åberopade förordning av den 21 december 1857, att bidrag icke finge sättas högre än till hälften av den givna egendomens behållna avkomst, tillstyrkte kommandanten, att ett årligt understöd av 1,500 kronor måtte tillerkännas Aust.

Marinförvaltningen, som den 12 september 1929 avgivit utlåtande i ärendet, har som sin åsikt uttalat, att ansökningen icke kunde avvisas. På de av kommandanten i Älvsborgs fästning anförda skäl ansåge ämbetsverket, att beloppet av det nödortftiga underhåll, som skulle tillerkännas Aust och hans hustru samt, efter enderas frånfälle, den efterlevande, borde bestämmas till 1,500 kronor, att utgå från och med den 1 juli 1929.

I avgivet utlåtande den 23 september 1929 har *statskontoret* anført, att då Aust, vilken år 1903 till Kungl. Maj:t och kronan såsom gåva överlämnat vissa fastigheter i Västra Frölunda socken av Göteborgs och Bohus län för att användas till befästningsanläggning vid Göta älvs mynning, numera en-

ligt vad handlingarna utvisade kommit i nöd och saknade medel för uppehälle åt sig och sin hustru, syntes sådana omständigheter i detta fall föreligga, att gåvotagaren-staten, som begagnat sig av gåvan för anläggande av fästningen Västerberget invid Göteborg, vore jämlikt stadgande i § 3 av förordningen den 21 december 1857 skyldig »att, efter ty som han förmår, till givarens nödtorftiga underhåll årligen bidraga». I nämnda lagrum stadgades tillika, att, om givare och gåvotagare icke kunde sänjas om underhållet och saken droges under rättslig prövning, underhållet icke finge sättas högre än till hälften av den givna egendomens behållna avkomst. På grund härav hade myndigheterna föreslagit underhållet till 1,500 kronor, ungefär motsvarande halva ränteavkastningen på ett kapital av samma värde, som de givna fastigheterna beräknades hava efter markvärdet i trakten; medan sökanden däremot anhållit, att underhållet icke måtte bestämmas lägre än till 2,500 kronor för år. Då sistnämnda belopp enligt statskontorets mening icke kunde anses oskäligt, ville statskontoret, som hölle före, att saken icke lämpligen borde drivas till rättslig prövning, för sin del förorda, att det begärda beloppet beviljades. Om sökandens hustru, med vilken han sammanvigts under år 1891, överlevde honom, syntes, såsom ansökningen avsåge, samma belopp böra tillkomma henne. Underhållet torde böra liksom pensioner och understöd utbetalas månadsvis i slutet av varje månad. För att kunna i fullt krontal månadsvis utbetalas skulle den årliga underhållssumman måhända lämpligen böra sättas till 2,508 kronor; och torde till riksdagen böra göras framställning om medgivande, att ifrågakvarande underhåll finge utgå från allmänna indragningsstaten.

Sedermåra har Aust i en till Kungl. Maj:t ställd skrift, dagtecknad den 28 september 1929, framställt vissa erinringar mot det uti kommandantens i Älvsborgs fästning yttrande angivna värdet å ifrågakvarande markområde och gjort gällande, att vid en eventuell expropriation av området priset för detsamma icke kunde beräknas till lägre belopp än 100,000 kronor.

I anledning av vad statskontoret i ärendet yttrat har *marinförvaltningen* anbefallts att inkomma med förnyat utlåtande, i samband varmed till ämbetsverket överlämnats Austs senast ingivna framställning. I yttrande den 7 oktober 1929 har marinförvaltningen anfört, att ämbetsverket, med hänsyn bland annat till vad sökanden framhållit i sin ovanberörda skrift den 28 september 1929, ansett sig icke böra framställa någon erinran mot statskontorets förslag, att underhållet till sökanden samt till hans hustru, om hon överlevde honom, bestämdes till ett belopp av 2,508 kronor för år att utbetalas månadsvis i slutet av varje månad.

Genom brev den 18 oktober 1929 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till makarna Aust finge från och med den 1 juli 1929, så länge båda makarna levde, tillsvidare intill dess, efter framställning till riksdagen, frågan om beredande av underhållsbidrag åt dem blivit slutligt prövad, såsom gratifi-

kation från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas ett belopp av 625 kronor för varje kvartal efter dess utgång, med skyldighet för dem att, i den mån underhållsbidrag kunde bliva dem tillerkänt jämväl för tid, varunder de uppburit nu medgivna gratifikation, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna gratifikationsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallet underhållsbidrag.

Av utredningen i ärendet framgår, att makarna Aust befinna sig i sådant ekonomiskt läge, som enligt ovannämnda förordning den 21 december 1857 torde berättiga dem till underhåll av vederbörande gåvotagare, i detta fall staten. I likhet med statskontoret anser jag, att anledning saknas att bringa frågan under rättslig prövning. Det av statskontoret föreslagna underhållsbeloppet av 2,508 kronor för år synes mig skäligt. Beloppet torde lämpligen bära utgå från allmänna indragningsstaten, och torde riksdagens medgivande härtill bära inhämtas.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre disponenten Rudolf Johan Ludvig Aust och hans hustru Gertrud Maria Nikolina Aust, född Nilsson, må — gemensamt och efter enderas död den efterlevande — från och med den 1 juli 1929 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett underhåll av 2,508 kronor för år, dock utan rätt att därå åtnjuta någon sådan tilläggsförmån, som enligt gällande bestämmelser tillkommer pensionstagare.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Alf Ewerlöf.